

Leidingdeel bij Handreiking Actueel – *Grip op geld*

Inleiding

In een periode van financiële en economische crisis staat 'geld' (of het gebrek eraan) volop in de belangstelling. Wellicht dat de gevolgen van deze crisis voor jongeren niet direct merkbaar zijn. Hoewel uit het Nibud Scholierenonderzoek 2010-2011 blijkt dat jongeren (12-18 jaar) duidelijk minder te besteden hebben dan twee jaar daarvoor. Mogelijk toch een gevolg van de crisis.

Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat jongeren in vergelijking met een eerdere onderzoeksperiode, beter met hun geld lijken om te kunnen gaan. Ze komen in ieder geval minder vaak geld te kort en lenen ook minder. Tegelijk worden diezelfde jongeren door hun ouders meer in de watten gelegd dan twee jaar daarvoor: veel uitgaven hoeven ze zelf niet te betalen. Of ze daarmee ook werkelijk goed met hun geld kunnen omgaan is maar de vraag! Met het doen van uitgaven voor zichzelf hebben de meeste jongeren over het algemeen niet zo'n moeite. Maar er is niet in kaart gebracht of jongeren ook een post 'goede doelen' op hun begroting hebben staan...

Deze Handreiking Actueel biedt volop aanleiding om vanuit de Bijbel na te denken over geld en de besteding ervan. Door middel van de tekst en de verwerkingsopdrachten krijgen jongeren concrete handvatten aangereikt voor de besteding van hun geld. Ook wordt heel duidelijk laten zien dat geld en de besteding daarvan maar geen neutraal gebied is. De Heere Jezus waarschuwt vaak en ernstig tegen de verleidingen van rijkdom. Zowel in het Oude als Nieuwe Testament wordt telkens duidelijk gemaakt dat de Heere Eigenaar is van álles wat we hebben en dat we eens rekenschap moeten afleggen van wat we ermee gedaan hebben. We hopen dat jongeren al jong leren beseffen dat de Heere God ons hele hart en ons hele leven vraagt! Tenslotte: praat met de jongeren over het belang van gebed in het besteden van hun geld. Er is gebed nodig om de wil van de Heere te zoeken in de besteding van ons geld. 'Heere, leer me mijn geld besteden tot Uw eer. Hoe kan ik U het beste dienen met mijn geld?'

Achtergrondinformatie

Literatuurtips

- *Verborgene rijkdom*, Randy Alcorn (9789043508278, uitg. Kok)
- *Geboeid door geld en goed: de gereformeerde gezindte tussen materialisme en vreemdelingschap*, A.P de Jong e.a. (9050301746, uitg. Groen en Zoon)
- *Wat zegt de crisis over onze moraal*, Eelke de Jong (9789056253509, uitg. Valkhof Pers)
- *De Bijbel over... geld*, Margriet Visser (9789065393364, uitg. Jongbloed)
- Onderzoeksrapport Nibud Scholierenonderzoek 2010/2011 (te downloaden van website LCJ en HHJO)

Websites

- <http://www.puntuit.nl/dossiers/geldebesteding>
- <http://www.nibud.nl/scholieren>

Tips

Een mogelijke opzet voor een clubavond over 'Grip op geld'

- *Schriftlezing:* Matth. 6:19-34 of Matth. 19:16-26
 - Leg kort uit waar het gedeelte over gaat.
 - Stel een aantal vragen om te kijken of de jongeren begrijpen wat er gelezen is.
- *Zingen:*
 - Psalm 4:4; Psalm 19:5, 6
 - Al sprak ik met een mensentong
 - Alzo lief had God de wereld
 - Zoekt eerst het Koninkrijk van God
- *Intro op het thema*
 - Startopdracht
 - Geld krantenquiz (om actualiteit te laten zien)
 - (Voor)lezen van (fragment uit) artikel 'Sparen zit er niet in'
- *Inleiding (verschillende mogelijkheden):*
 - Korte Bijbelstudie over bijvoorbeeld Matth. 6:19-34
 - Inleiding door een clublid over bijvoorbeeld de geschiedenis van de rijke jongeling (Matth. 19)
 - Inleiding door een leidinggevende
 - Samen de Handreiking Actueel lezen. Er kan ook voor gekozen worden om de club in groepjes te verdelen. Ieder groepje leest een deel van de schets en geeft in kernwoorden op een A3 papier weer wat gelezen is. Dit wordt plenair aan elkaar verteld.
- *Bespreking van de vragen*
 - Niveau 1 (jongere groep): startopdracht, 1, bespaaropdracht, 3, stelling 6a, b, d, f
 - Niveau 2 (oudere groep): startopdracht, 1, 2, scholierenforum, 4, 5, stelling 6b, c, e, f
- *Afsluiting*
 - Als afsluiting kan nog eens gekeken worden naar de startopdracht. Zouden de jongeren de komende maand dezelfde inkomsten en uitgavenposten hebben? Komen er andere uitgavenposten bij? Of gaan ze misschien een paar 'bespaartips' in praktijk brengen?
 - Zingen van een lied (zie 'zingen')
 - Collecte houden

Praktische voorbereiding:

- Vraag jongeren voorafgaand aan de clubavond alvast na te denken over hun inkomsten en uitgaven in de afgelopen maand (noem daarbij kort de startopdracht).
- Jongeren vragen om twee folders/nieuwsbrieven van goede doelen mee te nemen naar de clubavond over 'geldbesteding'.
- Pen en papier/posters voor de startopdracht, bespaaropdracht en collecte.
- Krantenquiz: ca. 5 dezelfde kranten

- Collecte: collectebus/collectezak/emmertje o.i.d.
- Mogelijke uitgavenposten op het bord schrijven voor de startopdracht.

Bij de verwerkingen

Startopdracht

Deze opdracht is bedoeld om te inventariseren hoe jongeren aan hun geld komen én waar ze het globaal aan besteden. De opdracht wil jongeren ook bewust maken van hun maandelijkse inkomsten en uitgaven. Schrijf een aantal mogelijke uitgavenposten op het bord of op de flipover: frisdrank, snoep & snacks, cadeaus, persoonlijke verzorging, kleding en schoenen, mobiele telefoon, sieraden en accessoires, hobby's, dagje weg, goed doel, ...

Laat jongeren die dat willen kort iets noemen van hun begroting, bijvoorbeeld:

- welk bedrag is groter (inkomsten of uitgaven)?
- wat is de grootste kostenpost? (Bedenk: waar is je hart...?!)
- waar zou je op kunnen besparen?

Aan het einde van de avond kan iedereen zijn eigen overzicht weer pakken. Verwachten de jongeren dat ze de komende maand nog steeds hetzelfde uitgavenpatroon hebben of gaan ze daar iets in veranderen na deze avond?

Opdracht 1

- Ter introductie kun je wat gegevens noemen uit het Nibud scholierenonderzoek (zie de bijlage bij dit leidingdeel), o.a. dat ouders meer voor kinderen zijn gaan betalen in de afgelopen jaren. Laat jongeren de tabel voor zichzelf invullen.
- Vraag die bedoeld is om jongeren te wijzen op de valkuilen van lenen. Als je leent heb je een schuld, maar veel jongeren zien dat niet. Tweederde vindt schulden hebben erger dan lenen. Toch is het hetzelfde. Kopen of afbetaling is ook een vorm van lenen. Als je grotere geldbedragen terug moet betalen, kun je je geld niet meer uitgeven aan dingen die je op dat moment belangrijk vindt. Zo loop je 'achter de feiten' aan: je hebt eerst de lusten (je nieuwe aankoop), maar daarna komt de last (de schuld, het geld dat je terug moet betalen). Meer dan de helft van de scholieren leent van elkaar. Over het algemeen gaat het om kleine bedragen (gemiddeld twee euro). Ook van ouders kan geld geleend worden (bijvoorbeeld een voorschot op zak- of kleedgeld). Van de bank lenen (rood staan) kan pas vanaf 18 jaar (bij sommige banken vanaf 16 jaar, met toestemming van ouders).

Opdracht 2

Laat jongeren drie mogelijkheden aankruisen en deze toelichten. Inventariseer: welke keuzemogelijkheid komt het meeste voor? Ga daar met elkaar over in gesprek: waarom is het lastig? Wat kun je daaraan doen?

Een andere mogelijkheid is om deze opdracht plenair in een stellingenspel uit te voeren. Formuleer de keuzemogelijkheden daarvoor als stellingen: 'Ik vind het lastig om...'

Stellingen

www.lci.nl/verwerkingmin16

www.hhjo.nl/verwerkingmin16

Scholierenforum

Laat jongeren eerst reageren: is het probleem herkenbaar? Laat ze vervolgens in tweetallen één of twee tips bedenken. Het gaat erom dat ze het belang zien van prioriteiten stellen en keuzes maken bij het uitgeven van je geld. Om meer zicht te krijgen op inkomsten en uitgaven is een begroting een handig hulpmiddel. Op de site van het Nibud is een begrotingsformulier en een kasboek te downloaden, die daarvoor gebruikt kunnen worden.

Tips van het Nibud

Geld besparen lukt vooral door minder uit te geven:

1. Geef alleen geld uit aan dat wat echt belangrijk is.
2. Weet waar je wel en niet op kunt besparen: sommige uitgaven moeten nu eenmaal.
3. Kijk wat je gratis of voor weinig geld kunt doen. En dat is veel!

Weet wat je wilt: zet op volgorde van hoog naar laag welke uitgaven jij echt belangrijk vindt en welke helemaal niet. De één wil perse games kunnen kopen en geeft niets om snacks & snoep. De ander vindt sieraden onmisbaar, maar hoeft geen dure telefoon. Ieders prioriteitenlijstje ziet er dus anders uit.

Opdracht 3

- a. Lees de vragen en antwoorden met elkaar. Leg moeilijke woorden uit. Bij het achtste gebod gaat het niet alleen om 'niet stelen', maar het zegt alles over de manier waarop we wel en niet met ons geld moeten omgaan. Laat jongeren zien dat het gebod ook een positieve kant heeft (vr. en antw. 111). We houden het gebod dus niet als we alleen maar 'niet stelen'!
- b. - gierigheid in het omgaan met Gods geld: je geld alleen voor jezelf houden/oppotten
- misbruik van Gods geld: je geld uitgeven aan doelen die zondig zijn en niet tot eer van God (bijvoorbeeld rookwaar, overmatig alcoholische dranken, zondige films/muziek/computergames)
- verkwisting van Gods geld: teveel geld uitgeven aan doelen die op zichzelf niet verkeerd zijn (bijvoorbeeld kleding, vakantie)
- c. Mensen die hulp nodig hebben. Aan wie denken jongeren? Noem concrete voorbeelden.
- d. Laat jongeren voorbeelden noemen hoe zij deze mensen (genoemd bij c) kunnen helpen. Geld aan een goed doel geven, bijvoorbeeld gezamenlijk een adoptiekindje sponsoren of een concreet project steunen (Woord & Daad: Sharekids/Indeed). Als jongeren weinig/geen eigen inkomen hebben, kunnen zij wellicht tijd/gaven inzetten voor naasten die hulp nodig hebben.

Bespaaropdracht

Verdeel de groep in twee (of drie) talen. Deel pen en papier (A3) uit. De jongeren bedenken bespaartips. Licht bij deze opdracht toe dat het kan gaan om allerlei praktische bespaartips, zoals het fietsen naar school in plaats van openbaar vervoer, minder vaak langs Mc Donald's gaan, etc.

De tips worden plenair met elkaar gedeeld en met de hele groep wordt een top 5 gemaakt. Vraag welke tip jongeren zelf de komende maand in praktijk zouden willen brengen. Het is wellicht een idee om de tip die door de jongeren als beste wordt gewaardeerd, te belonen.

Opdracht 4

- Dit Bijbelgedeelte laat bijna een ideaalplaatje zien van een christelijke gemeente. Zoek met de jongeren in de tekst naar de bron hiervan: rijke werking van Gods Geest, volharding in de leer van de apostelen en in het gebed. Gevolg: alle bezittingen werden gedeeld, niemand had gebrek. Overigens: in Hand. 6 is er meer organisatie van het gemeentelven nodig (aanstellen van diakenen), want er waren weduwen die tekort kwamen.
- Deze eerste christengemeente had het juiste zicht op geld en goed: het geld is niet van onszelf, maar van God! Wat zou er in jullie gemeente veranderen als alle gemeenteleden zich dat (weer) realiseren? En wat betekent het voor de jongeren als ze zich daarvan bewust zijn?

Opdracht 5

- Denk aan zendings- en evangelisatiewerk, Bijbelvertaalwerk. Maak dit concreet door voorbeelden van landen/plaatsen/projecten te noemen waar dit werk wordt gedaan. Maar ook het praktisch helpen van mensen ver weg of dichtbij(!) (Matth. 25).
- Laat jongeren reageren. Als ze het niet doen: hoe komt dat? Hoe zou het anders kunnen?
- Paulus adviseert de gemeente van Korinthe om aan het begin van de week geld apart te leggen voor het collectiedoel: de arme gemeente in Jeruzalem. Praktisch advies voor jongeren: reserveer direct als het binnenkomt een deel van je salaris/inkomen voor een goed doel en wacht niet tot het einde van de maand om te kijken of je dan nog wat over hebt!

Stellingen

Bij deze stellingen gaat het niet zozeer om een 'ja' of 'nee', of om het verzamelen van argumenten. Ze zijn bedoeld om jongeren te helpen hun eigen mening over het onderwerp onder woorden te brengen. Kijk voor een leuke manier van het bespreken van stellingen op:

www.lcj.nl/verwerkingmin16
www.hhjo.nl/verwerkingmin16

Opmerkingen bij de stellingen:

a. Wat ik heb aan geld, geef ik direct uit.

Bespreek de keerzijde van deze stelling: als je al je geld direct uitgeeft, heb je nooit een buffer voor onvoorziene uitgaven. Het kan helpen om een spaardoel op te schrijven.

b. Met geld wat je verdient, mag je zelf weten wat je doet.

Belangrijk is om de jongeren te laten beseffen dat de besteding van geld een grote verantwoordelijkheid is, die voor God verantwoord moet worden. Hij geeft ons de krachten, talenten en mogelijkheden om geld te verdienen! Ook zelf verdiend geld is dus niet van ons. God is de Eigenaar, wij zijn alleen maar 'rentmeesters' (we mogen het beheren maar in het

bewustzijn dat het geld niet ons bezit is) We moeten en mogen inderdaad zelf keuzes maken, maar laten die dan tot eer van God zijn!

c. Ik geef mijn geld niet snel uit, ik spaar liever.

Jongeren kunnen ook te zuinig zijn met hun geld! Kennen ze ook de vreugde van het geven?!

d. Mijn ouders weten beter wat ik met geld kan doen dan ik.

Ouders hebben vaak andere ideeën over geld uitgeven dan jongeren. Laat aan bod komen hoe dit in de praktijk werkt. Jongeren ervaren dit misschien niet altijd als 'beter weten'. Benadruk dat het advies van ouders liefdevol bedoeld is. Zij hebben als taak om hun kinderen te leren goed met geld om te gaan.

e. Als ik iets wil en ik heb geen geld, dan leen ik het.

Zie vraag 1b.

f. Geld geven aan een goed doel doe ik later wel, als ik wat meer inkomsten heb.

Geld geven kun je ook van een klein inkomen. Denk maar aan de penning van de arme weduwe (Luk. 21:1-4)! Ook het (misschien weinige) geld dat jongeren nú hebben, is van God! Ze mogen het investeren in Zijn Koninkrijk. Betrek de inhoud van de schets (over het investeren in hemelse schatten) bij de bespreking van deze stelling.

Geld krantenquiz

Deze opdracht kan gekozen worden als introductie op het thema. Door nieuwsberichten uit een recente krant te gebruiken, zien de jongeren dat 'geld' volop in het nieuws is.

Verdeel de jongeren in groepjes van drie of vier personen. Geef ieder groepje dezelfde krant (bij voorkeur een dagblad met (economisch) binnen- en buitenlandnieuws). Stel van tevoren vragen op waarvan de antwoorden in krantenartikelen te vinden zijn. De vragen moeten te maken hebben met geld en de besteding ervan. Laat de jongeren het antwoord opzoeken in de krant. Als een groepje het antwoord gevonden heeft, moet één vertegenwoordiger zo snel mogelijk naar de 'antwoordstoel' voor in de zaal rennen. Degene die het eerste op de stoel zit én het antwoord juist heeft, krijgt X aantal punten. Bij een fout antwoord gaan er X aantal punten af en krijgen de andere groepjes nog een kans om het antwoord te geven. Het groepje met de meeste punten wint de quiz.

Collecte!

De jongeren hebben allemaal één of twee folders/magazines/nieuwsbrieven van goede (christelijke) doelen meegenomen (of de leiding heeft hiervoor gezorgd). In groepjes van twee schrijven de jongeren kort op waar deze organisaties zich voor inzetten en vertellen dit vervolgens plenair.

Als leiding kies je vier doelen uit, waarop jongeren vervolgens hun voorkeursstem geven (4 = meeste voorkeur, 1 = minste voorkeur). Voor het doel dat de meeste stemmen krijgt, wordt een collecte gehouden. Kies bij voorkeur een doel met een specifiek, aansprekend project.